

Ünnepi tanulmányok a 75 éves

NÉMETH ZSOLT

tiszteletére

Navigare necesse est

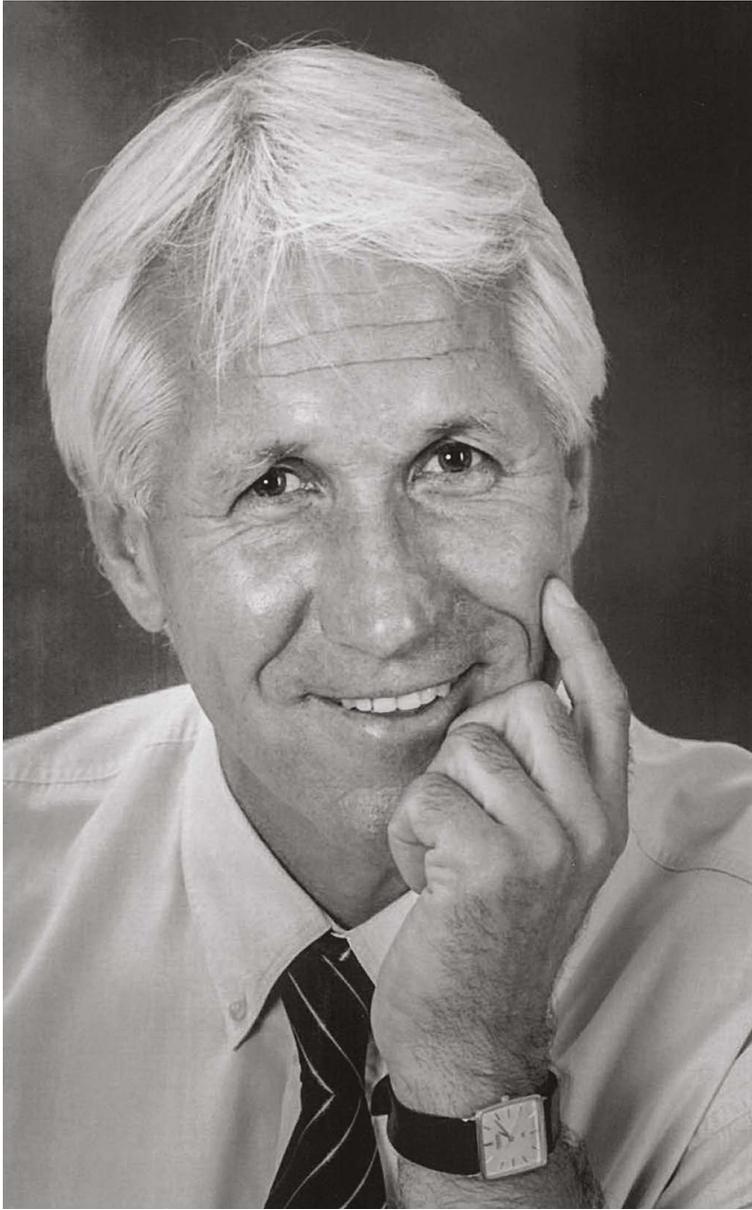

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Ünnepi tanulmányok a 75 éves
Németh Zsolt tiszteletére

Navigare necesse est

Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére

Navigare necesse est

Szerkesztette
Barabás A. Tünde és Christián László

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2021

A kötet szerzői

Amberg Erzsébet	Koltay András
Androvicz Gábor	Korinek László
Balla Zoltán	Kovács Gábor (NKE)
Balogh Lídia	Kovács Gábor (SZE)
Barabás Andrea Tünde	Kőhalmi László
Berei Róbert	Lévay Miklós
Blaskó Béla	Madai Sándor
Boda József	Magasvári Adrienn
Budaházi Árpád	Major Róbert
Christián László	Mészáros Bence
Czenczer Orsolya	Nagy László Tibor
Domokos Andrea	Pallagi Anikó
Erdős Ákos	Pallo József
Fantoly Zsanett	Pap András
Farkas Ákos	Pápai-Tarr Ágnes
Fenyvesi Csaba	Polt Péter
Finszter Géza	Ruzsonyi Péter
Gál István László	Sallai János
Gönczöl Katalin	Sárkány István
Hautzinger Zoltán	Schubauer László
Herke Csongor	Sipos Ferenc
Hollán Miklós	Sivadó Máté
Horgos Lívia	Szabó Andrea
Irk Ferenc	Szendrei Ferenc
Karsai Krisztina	Vári Vince
Kiss Tibor	Windt Szandra

© A szerzők, 2021

Szerkesztés © Barabás A. Tünde, Christián László, 2021

© A kiadó, 2021

Minden jog védve.

Tartalom

Előszó | 9

Laudáció

Koltay András

A vitorlázó kriminológus –
Németh Zsolt rendőr ezredes köszöntése | 13

Tanulmányok

Amberg Erzsébet

Mennyi az annyi? – A fiatalkorú bűnözés és bűnözéskontroll
alakulásának áttekintése | 17

Balla Zoltán

Kormányzástan – kormányzás –
Áttekintés megjegyzésekkel | 27

Balogh Lídia

„A jó rendőr tapintatos és gyengéd...” | 37

Barabás A. Tünde

A rendőrségi munka és a lakosság
bizonytalanságérzetének összefüggései | 43

Berei Róbert

Várnézőben a budavári „sheriffel” | 53

Blaskó Béla

Jogállamiság – értelmezési szilánkok | 61

Boda József

Az amerikai Szövetségi Nyomozó Hivatal
szerepe a bűnüldözésben | 71

Budaházi Árpád

Gondolatok az agyi alapú hazugságvizsgálatról | 81

Christián László

Szívvel-lélekkel a bűnmegelőzésért | 91

Czenczer Orsolya
 A büntetés-végrehajtás zöld esküje –
 Az európai zöld megállapodás (*Green Deal*)
 és a magyar büntetés-végrehajtás kapcsolódási pontjai | 101

Domokos Andrea
 Hallgatók a célkeresztben | 109

Erdős Ákos
 FOCUS-ban a rendőrség drogprevenációs tevékenysége | 119

Fantoly Zsanett
 Fejezetek Los Angeles rendészettörténetéből | 131

Farkas Ákos
 A kihallgatási jegyzőkönyvek
 és a tisztességes eljárás a nyomozás során | 139

Fenyvesi Csaba
 Kriminológiai morzsák a világból | 153

Finszter Géza
 A büntetőeljárás törvény új jogintézményei,
 a leplezett eszközök | 163

Gál István László
 A minősített adattal visszaélés
 néhány kriminológiai problémaköre | 179

Gönczöl Katalin
 A szolgáltatott igazság | 189

Hautzinger Zoltán
 A külföldiek és a migráció lehetséges
 megjelenése a kriminológiában | 199

Herke Csongor
 A kiberbűnözés és a teljesen
 önvezető járművek | 211

Hollán Miklós
 A közösség tagja elleni erőszak viszonya
 más bűncselekményekhez | 223

Horgos Livia
 Gondolatok a Janus-arcú
 magánindítványról és hiányáról | 237

Irk Ferenc
 Az európai értékek védelméről | 247

Karsai Krisztina

THC vagy CBD? Izgalmas jogi kérdések
a *French Bulldog*-ügy margójára | 255

Kiss Tibor

Miért népszerű a darknetes
kábitószer-kereskedelem? | 269

Korinek László

Az út nullától egyig | 277

Kovács Gábor

A vezetői hatékonyság
további növelésének lehetőségei | 287

Kovács Gábor

Az egységes Európai Forenzikus Tudományos Térség (EFSA–2020)
megvalósítása – illúzió vagy realitás? | 297

Köbalmi László

A biztonság bűvöletében | 309

Lévay Miklós

Az ENSZ bűnözéssel szembeni tevékenységéről
és az Európai Bűnmegelőzési Intézet (HEUNI)
munkájáról | 319

Madai Sándor

Elmélkedés egy bűncselekmény jogi tárgyáról:
a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása | 333

Major Róbert

Közlekedéskriminológiai gondolatok
(egy ítélet margójára) | 341

Mészáros Bence

A közeli ismétléses sértetté válás
(*near repeat victimization*)
és szerepe a prediktív rendészetben | 351

Nagy László Tibor

A fiatalkorúak által elkövetett rablásokról | 361

Pallagi Anikó

Kriminálpolitikai alapvetés | 371

Pallo József

Deus ex machina,
avagy az intézkedések mint a szabadságvesztés alternatívái | 383

Pap András László

Minden (roma) élet számít:
populizmus a koronavírus árnyékában | 391

Pápai-Tarr Ágnes – Sipos Ferenc

A közérdekű munka büntetékiszabási tapasztalatai
egy aktakutatás fényében | 401

Polt Péter

A 21. század kihívásainak hatása a büntetőeljárásra –
Kripto valuták, azaz az új vagyoni értékek
büntetőjogi kérdései | 419

Ruzsonyi Péter

A Covid-19-pandémia hatása a „börtönvilágra” | 429

Sallai János – Androvicz Gábor

Laky Imre, a magyar rendőri szakoktatás úttörője | 445

Sárkány István

Az iszlám és a terrorizmus kapcsolatának
néhány aspektusa | 457

Schubauer László

A pénzmossással kapcsolatos
nemzetközi egységesítési törekvések
és a pénzmosság tényállásának 2020. évi átalakítása | 467

Sivadó Máté

Mire tanít bennünket (leginkább)
Németh Zsolt etikája kábítószer-területen –
avagy továbbra sem engedünk a 77-ből! | 479

Szabó Andrea – Magasvári Adrienn

A pénzügyőrtisztképzés a bolognai folyamat
és az uniós csatlakozás tükrében | 487

Szendrei Ferenc

Terrorizmusfinanszírozás,
azaz a terrorizmus bevételei | 499

Vári Vince

Az eljárási (procedurális) igazság jelentősége
a rendőri munkában | 509

Windt Szandra

Emberkereskedelem és a (közösségi) rendőrség | 519

Mészáros Bence¹

**A közeli ismétléses sértetté válás
(*near repeat victimization*)
és szerepe a prediktív rendészetben**

Bevezetés

Németh Zsolt nyugalmazott rendőr ezredes, egyetemi docens a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Karának, valamint jogelődjének, a Rendőrtiszti Főiskolának meghatározó oktatója, kutatója, egykori tudományos vezetője, országosan is ismert és elismert kriminológus idén ünnepli 75. születésnapját. Jelen tanulmány témája – amellyel nagy örömmel köszöntöm fel őt, és kívánok neki jó egészséget, valamint további sikeres szakmai munkát – tehát nem is lehet más, mint kriminológiai, híven az ünnepelet életművéhez. A választott témakör azért is illik a jubiláns – a Rendőrtiszti Főiskola Közbiztonsági Tanszékének egykori vezetője – munkásságához, mert a rendészeti vonatkozásai is jelentősek.

A közeli ismétléses sértetté válás (angolul *near repeat victimization*, NRV) jelenségét az elmúlt két évtizedben fedezték fel a kutatók, és tették szélesebb körű vizsgálatok tárgyává. A tanulmányban röviden összefoglalom az NRV lényegét, ismertetem az NRV kimutatására irányuló kutatásokat, valamint bemutatok egy, a szóban forgó kriminológiai törvényszerűségeen alapuló prediktív szoftvert, a Precobsot.

**A közeli ismétléses sértetté válás
jelenségének lényege**

Az ismétléses sértetté válás (angolul *repeat victimization*, RV) jelensége már régebb óta ismert a kriminológia tudományában. Az RV lényege, hogy aki (vagy ami)

¹ Rendőr ezredes; nemzetközi dékánhelyettes, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Kar; tanszékvezető egyetemi docens, NKE RTK Nyomozáselméleti Tanszék. Kapcsolat: meszaros.bence@uni-nke.hu.

egyszer áldozatává vált egy bűncselekménynek, az nagyobb eséllyel esik a jövőben áldozatául ugyanolyan vagy hasonló bűncselekménynek. E jelenséget több ízben is sikerült kriminológiai kutatások révén igazolni, illetve hatékonyan felhasználni a bűnmegelőzésben.

Az NRV azonban más jellegű törvényszerűséget jelent, itt nem a sértettek azonosságáról van szó, hanem arról, hogy egy adott helyen és időben elkövetett bűncselekmény térbeli közelségében egyértelműen megnő ugyanannak a bűncselekménynek a jövőbeli elkövetési valószínűsége más sértettek sérelmére is egy jól behatárolható, rövid időszakon belül. A térbeli és időbeli közelség (angolul *spatio-temporal proximity*) lehet tehát az egyik kulcs annak megbecsülésében, hogy hol és mikor fogják legközelebb az adott fajta bűncselekményt elkövetni, és éppen ezért lehet felhasználni az NRV-t a bűnmegelőzésben és a prediktív rendszetben.

Az NRV az egyes bűncselekménytípusok esetében

Az NRV törvényszerűségét a betöréses lopások (németül *Wohnungseinbruch*, angolul *burglary*) kapcsán sikerült a fertőző betegségek terjedésének mérésére használt járványtani módszerek alkalmazásával igazolni a 2000-es évek elején (elsőként Ausztráliában²), és azóta is elsősorban e bűncselekményre vonatkoztatva, illetve irányulóan folynak a különböző kutatások, és történik a prediktív szoftverek kísérleti alkalmazása. Megjegyzendő, hogy a betöréses lopás kriminológiai kategória, hazánkban büntetőjogi szempontból az ilyen jellegű cselekmények minősítése dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás.³ Az adatok azt mutatják, hogy más bűncselekmények esetén is lehet számolni az NRV jelenségével, elsősorban a közterületi rablás, a gépjárműfeltörések, gépjárműlopások, a szexuális bűncselekmények, valamint a lőfegyver használatával elkövetett bűncselekmények területén.

² Michael Townsley – Ross Homel – Janet Chaseling: Infectious burglaries. A test of the near repeat hypothesis. *The British Journal of Criminology*, 43. (2003), 3. 615–633. Ez a tanulmány fejti ki az epidemiológiában használt Knox-módszer lényegét és alkalmasságát a közeli ismétlések kimutatására a kriminológiai kutatásokban.

³ A magyar büntetőjogban ennek minősül az is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik. 2021. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) 370. § (2) bekezdés bc) pont.

Az NRV vizsgálatára irányuló egyes kutatások

Az alábbiakban két betöréses lopással kapcsolatos és egy szexuális bűncselekményekkel kapcsolatos kutatást mutatok be, ahol a korábban említett járványtani számítások (az úgynevezett Knox-módszer⁴) segítségével mutatták ki az NRV jelenségét.

Az angliai Merseyside megyében betöréses lopásokra vonatkozóan végzett vizsgálat eredményei

Brit kutatók az Anglia északnyugati részén található Merseyside megye (amelynek Liverpool a székhelye) egy meghatározott részében 1997 áprilisa és 1998 márciusa között elkövetett 3562 betöréses lopás adatait elemezték oly módon, hogy egyével minden bűncselekményt összehasonlítottak minden más bűncselekménnyel. A 6 342 141 darab összehasonlítási művelet mindegyikében kiszámolták a térbeli és időbeli távolságot a két incidens között, valamint az elkövetési módot (a behatolás helye és a behatolás módja) is összevetették a párba állított bűncselekményeknél. A vizsgálat során azokat a bűncselekményeket tekintették közeli ismétlésnek, amelyek 400 méteren és 1 hónapon belül történtek. Egyértelműen kimutatható volt az, hogy az e kategóriába eső bűncselekmény párok esetében az elkövetési mód egybeesésének valószínűsége jóval meghaladta a véletlen egybeesés valószínűségét. Amikor a térbeli és időbeli közelség kritériumait lecsökkentették 1 napra és 200 méterre, az esetek 23%-ában megegyezett mind a behatolás helye, mind pedig a behatolás módja a vizsgált bűncselekményeknél, ami a véletlen egybeeséshez viszonyítva majdnem ötször nagyobb valószínűséget tükröz. A bűncselekménnyé válás valószínűségének kockázata tehát „fertőző” (ahogy azt a korábban már idézett ausztráliai tanulmány címében is jelzik): ha egy házba betörtek, a környező házakba történő betörés esélye is szignifikánsan nő a közeljövőben. Ez a törvényszerűség viszont felhasználható az időben és térben közeli jövőbeli bűncselekmények elkövetési helyének és idejének megbecsülésére, ennek nyomán pedig a bűnüldözés erőforrásainak megfelelő átcsoportosítására is a hatékony bűnmegelőzés érdekében. A vizsgálatot ismertető tanulmány szerzői a jelenség okaiként az alábbi lehetséges magyarázatokat vázolták fel:

1. ugyanaz a személy követi el a közeli ismétlésnek minősülő bűncselekményeket;
2. ugyanaz a bűnözői csoport követi el a bűncselekményeket az adott területen;

⁴ E. G. Knox – M. S. Bartlett: The detection of space-time interactions. *Journal of the Royal Statistical Society, Series C (Applied Statistics)*, 13. (1964), 1. 25–30.

3. egy nagyobb körű elkövetői hálózat rájött arra, hogy jó lehetőségeket kínál egy adott terület, és megosztják egymással az információkat az elkövetési lehetőségekről és sikeres elkövetési módokról;
4. az adott terület sérülékenysége valami miatt megnőtt (például egy térfigyelő kamerát vagy biztonsági kaput eltávolítottak), amit rövid időn belül több, egymáshoz nem köthető elkövető is kihasznál;
5. a bűnelkövetők kiszorultak a közeli területekről az azokban végrehajtott bűnmegelőzési intézkedések következtében, és emiatt egyszerre jelennek meg az adott területen.

A szerzők a legvalószínűbbnek az 1. vagy 2. magyarázatot tartják, mivel más kutatások azt támasztják alá, hogy az ugyanabban az utcában elkövetett bűncselekményeknek ugyanazok az elkövetői.⁵

A Hágában 1996–2004 között elkövetett betörések elemzése

A Hágában és agglomerációjában végzett vizsgálat az „azonos elkövető” teóriát támasztotta alá. A holland fővárosban és környékén 1996–2004 között elkövetett, 3624 felderített betöréses lopásnak összesen 2516 elkövetője volt. A betörések 71%-át egyedül követték el, 20%-át két elkövető, 5%-át három elkövető, 2%-át három elkövető valósította meg, a maradék 2 százaléknyi betörés egy kilencfős elkövetői csoporthoz volt köthető. Az elkövetők nagy része (70%) csak egy felderített betörésben vett részt, egyébként az egy elkövetőre jutó több betörés átlagos száma 2 volt. Az előző pontban említett vizsgálatához hasonlóan itt is minden betörést összehasonlítottak minden más betöréssel, ami összesen 6 564 876 összehasonlítási műveletet (betöréspárt) jelentett. Az összehasonlításban a méterben számított távolság és a napokban mért idő mellett az is szerepet kapott, hogy hány betöréspárnak volt azonos az elkövetője.

A több szempontú vizsgálat eredményeként azt állapították meg, hogy nagyon magas volt a „közös elkövető” arány azokban a betöréspárokbán, amelyeket egy hónapon és 200 méter távolságon belül követtek el, az időbeli és térbeli távolság növekedése a betöréspárt alkotó két bűncselekmény között viszont egyértelműen csökkentette a „közös elkövető” arányt. Még akkor is, amikor az 1 kilométeren és a 3 hónapon belüli betöréseket tekintették közeli ismétlésnek, a közös elkövető esélye 105-ször nagyobb volt, mint az időben és térben távoli betöréspárok esetében.⁶

⁵ Kate J. Bowers – Shane D. Johnson: Who commits near repeats? A test of the boost explanation. *Western Criminology Review*, 5. (2004), 3. 12–24.

⁶ Wim Bernasco: Them again? Same-offender involvement in repeat and near repeat burglaries. *European Journal of Criminology*, 5. (2008), 4. 411–431.

*A Tokióban 2011–2016 között elkövetett
szexuális jellegű jogsértések vizsgálata*

A kutatás a Tokiói Városi Rendőrség adatbázisában szereplő 2011–2016 közötti, nőnemű sértettek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekményeket (a magyar Btk. szerinti szexuális erőszak törvényi tényállását kimerítő cselekményeket), valamint a 2014–2016 közötti, közterületen elkövetett, a japán jog szerint bűncselekménynek nem minősülő, szexuális célzatú zaklatásokat vette alapul.⁷ Azokat a bűncselekményeket és egyéb jogsértéseket vizsgálták csak, amelyeknél az elkövető és a sértett nem ismerte egymást. A sértetteket két csoportba – a 13. életévüket betöltött személyek (a továbbiakban: nők), illetve a 13. életévüket be nem töltött személyek (a továbbiakban: lányok) – osztották. A zaklatásokon belül is két különböző csoportot különböztettek meg: a testi kontaktussal járó, illetve az azzal nem járó cselekményeket. A vizsgálat így összesen hat kategóriát ölelt fel:

1. szexuális erőszak nők sérelmére (2681 eset);
2. szexuális erőszak lányok sérelmére (431 eset);
3. testi kontaktussal járó zaklatás (molesztálás) nők sérelmére (4222 eset);
4. testi kontaktussal járó zaklatás (molesztálás) lányok sérelmére (286 eset);
5. testi kontaktussal nem járó zaklatás nők sérelmére (7397 eset);
6. testi kontaktussal nem járó zaklatás lányok sérelmére (1917 eset).

A közeli ismétlés határát a 100 méteren és 7 napon belül elkövetett cselekményeknél húzták meg. (Ennél a döntésnél a szexuális jellegű cselekmények eltérő periodicitása, valamint a sűrűn lakott Tokió sajátosságai játszottak szerepet: a legközelebbi szomszéd átlagos távolsága a japán fővárosban 46,65 méter). A 4. kategóriát (testi kontaktussal járó zaklatás lányok sérelmére) kivéve mindegyik kategóriában szignifikáns NRV volt megfigyelhető.⁸ A kutatás eredményei azt mutatták továbbá, hogy az NRV-hatás jóval erősebben volt jelen a lányok sérelmére elkövetett szexuális erőszak és testi kontaktussal nem járó zaklatások (2. és 6. kategória), mint a nők sérelmére elkövetett szexuális erőszak és testi kontaktussal nem járó zaklatások (1. és 5. kategória) esetén. A 2. kategória háromszoros értéket mutatott az 1. kategóriához képest, míg a 6. kategória több mint

⁷ Ezen belül is nyolcfajta jogsértést: 1. molesztálás; 2. szóbeli elcsábítási kísérlet; 3. követés; 4. szemérem sértő magamutogatás; 5. videós megfigyelés; 6. szexuális gesztusok alkalmazása; 7. kapcsolatfelvétel egy gyanús személy részéről, 8. leskelődés. A felsorolt nyolc jogsértés (amelyek közül csak a molesztálás jár testi kontaktussal) esetében az adatok forrása nem a bűnügyi statisztika, hanem a tevékenységirányítási központba érkezett rendőri intézkedést kérő hívások adatbázisa volt.

⁸ E jogsértés esetében az is okozhatta az NRV kimutatásának sikertelenségét, hogy nagyon alacsony volt az esetszám, összesen 286.

kétszeres értéket az 5. kategóriához képest. A 13. életévüket be nem töltött sértettek tehát kiszolgáltatottabbak az NRV jelenségének, ez valószínűleg a magasabb fokú sérülékenységük miatt van így.⁹

A prediktív szoftverek prototípusa Európában: a Precobs

A prediktív rendészeti szoftverek olyan térinformatikai alkalmazások, amelyek a jövőbeli bűncselekmények helyének és idejének valószínűségét becsülik meg a múlt bűncselekményi adatai alapján. A különböző szoftverek különböző algoritmusokat alkalmaznak a valószínűségek kiszámítására, de szinte kivétel nélkül vagy az NRV jelenségén alapulnak, vagy legalább részben figyelembe veszik azt a kalkulációkhoz. Az alábbiakban azt a szoftvert fogom bemutatni, amelyet eddig a leggyakrabban alkalmaztak Európában, és amely több hasonló, a különböző bűnüldöző szervek által használt saját fejlesztésű szoftver (például PreMAP, KLB-operatív, KrimPro) prototípusaként szolgált.¹⁰

A Precobs szoftvert az Institut für musterbasierte Prognosetechnik (Minta-alapú Prognosztotechnikai Intézet, a továbbiakban: IfmPt) nevű, oberhauseni székhelyű német szervezet fejlesztette ki 2011-ben. Neve a *Pre Crime Observation System* angol kifejezés rövidítéséből származik, amely szó szerinti fordításban „bűncselekmény előtti megfigyelőrendszert” jelent. A szoftver az egész világon elérhető a piacon, de jelenleg elsősorban Németországban és Svájcban használják.

A szoftver algoritmusai az NRV jelenségén alapul. A Precobsban két alapbeállítás érhető el az NRV térbeli és időbeli dimenzióira vonatkozóan, az egyik a közrendvédelmi egységek számára (járőrözéshez), a másik pedig a bűnügyi nyomozásokat végzők számára. Az előbbi beállítás 500 méteres körzettel és 168 órával, míg az utóbbi 400 méteres körzettel és 72 órával kalkulál. Az előrejelzés előállításához kombinálják a földrajzi információs rendszerekre alapuló technológiákat, a bűncselekmények elkövetési helyére, idejére, az elkövetés módjára (*modus operandi*), valamint az eltulajdonított értékekre vonatkozó rendőrségi adatokat, és az előrejelzést egy térképen jelenítik meg. A térképen pirossal jelölik azokat a területeket, ahol nagyon valószínű, 70% az ismételt elkövetés (német szakkifejezéssel: *Folgedelikt*) esélye.

A program automatikusan generált riasztást küld, amelyet a gyakorlati alkalmazás során egy erre kijelölt rendőrtiszt (operátor) ellenőriz, és eldönti, hogy

⁹ Mamoru Amemiya – Tomoki Nakaya – Takahito Shimada: Near-repeat victimization of sex crimes and threat incidents against women and girls in Tokyo, Japan. *Crime Science*, 9. (2020), 1. 1–6.

¹⁰ Mészáros Bence: Prediktív szoftverek és rendészeti kutatások német nyelvterületen. In Ruzsonyi Péter (szerk.): *Közbiztonság*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. 2040–2053.

továbbküldi vagy visszatartja a riasztási jelentést. Erre azért van szükség, hogy kiszűrjék a fals pozitív riasztásokat. A fals pozitív riasztást olyan bűncselekmény váltja ki, amelynek az NRV-elv alapján nincs megfelelő ismétlési valószínűsége, mivel feltehetőleg nem egy professzionálisan dolgozó sorozatelkövető valószínűleg meg. Annak érdekében, hogy riasztást kiváltó bűncselekményként, úgynevezett triggerbűncselekményként csak az NRV-elvnek megfelelő bűncselekmények jöhessenek szóba, a Precobsban van egy előzetes szűrőrendszer. A szűrés során elsősorban ez elkövetés módjához („Hogyan történt a behatolás az objektumba?”) és az eltulajdonított tárgyakhoz („Mit vitt magával az elkövető?”) kapcsolódó indikátorok segítségével értékelik a cselekményt az úgynevezett „trigger” sajátosságok (az NRV-elvnek megfelelő sajátosságok) és az úgynevezett „antittrigger” sajátosságok (az NRV-elvnek nem megfelelő sajátosságok) meghatározásával. Így például egy betört ablak antittrigger sajátosságnak számít, mivel a behatolás módja nem profi bűnelkövetőre utal, aki az ablak betörésével járó kockázatot nem vállalná, mert túl hangos, és ezért nagy feltűnést kelt. Az olyan eltulajdonított tárgyak, amelyek nagy méretűek és ebből következően feltűnőek, vagy éppen túl kis értéket képviselnek (esetleg mindkét jellemzővel rendelkeznek), szintén laikus, nem ismétlődő elkövetésre utalnak. A Precobs előzetes szűrőrendszerében akkor számít egy bűncselekmény triggerbűncselekménynek, ha nem rendelkezik egyetlen antittrigger sajátossággal sem, csak trigger sajátossággal, illetve semleges sajátossággal.¹¹

A Precobs gyakorlati alkalmazásának tapasztalatai Baden-Württembergben

Az IfmPt és a Baden-württembergi Tartományi Rendőrség 2015. október 30-án egy kísérleti projektet indított a Precobs eredményességének mérésére a betöréssel lopásokkal szembeni fellépés területén *Pilot Project Predictive Policing (P4)* (magyarul Prediktív Rendészet Pilotprojekt, a továbbiakban: P4) címmel. A P4 Stuttgart és Karlsruhe városokat foglalta magában. A projektet a Max-Planck-Institut zur Erforschung von Kriminalität, Sicherheit und Recht (Max Planck Intézet a Bűnözés, a Biztonság és a Jog Kutatására, a továbbiakban: MPI¹²) kutatói is figyelemmel kísérték, és tudományosan értékelték. Az első szakasz lezárása után, amelyben a szoftver összesen 183 riasztást adott, az MPI közzétette

¹¹ Simon Egbert – Susanne Krasmann: *Predictive Policing. Eine ethnographische Studie neuer Technologien zur Vorhersage von Straftaten und ihre Folgen für die polizeiliche Praxis. Projektabschlussbericht*. Hamburg, Universität Hamburg, 2019. 15–17.

¹² Az MPI akkori neve Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht volt.

a projektet elemző tanulmányát,¹³ ezt követően a tartományi Belügyminisztérium úgy döntött, hogy egy további időszakban, 2017. augusztus 1. után is folytatni kell a projektet, szintén a stuttgarti és a karlsruhei regionális rendőri szervek illetékességi területén. A P4 első szakasza alapján – bár voltak kimutatható pozitív tendenciák – nem lehetett egyértelműen megítélni, hogy a Precobs alkalmazása képes-e hozzájárulni a betöréses lopások csökkentéséhez, és ha igen, milyen mértékben,¹⁴ ezért is döntöttek a projekt folytatása mellett. Mindenesetre a részt vevő rendőrtisztek hasznosnak ítélték a szoftver alkalmazását, és használatának a mindennapi munkavégzésbe integrálása különösebb nehézségek nélkül sikerült, a riasztást követő rendőri fellépések időben megtörténtek.¹⁵

Összegzés

A közeli ismétléses sértetté válás kutatása nagyon ígéretes eredményekkel kecsegtet a jövőben. Az eddig elvégzett és jelenleg is folyamatban lévő kutatások adatai arra engednek következtetni, hogy az NRV egyre több bűncselekménytípus esetén lehet alapja a bűnmegelőző és a prediktív rendészeti tevékenységnek. Érdemes lenne ezért hazánkban is elvégezni ezeket a vizsgálatokat (elsősorban a betöréses lopásokkal kapcsolatban), és pozitív eredmény esetén megfontolandó lehet a gyakorlatban is bevetni egy NRV-elven működő prediktív szoftvert Magyarországon.

¹³ Dominik Gerstner: *Predictive Policing als Instrument zur Prävention von Wohnungseinbruchdiebstahl. Evaluationsergebnisse zum Baden-Württembergischen Pilotprojekt P4*. Freiburg am Breisgau, Max-Planck-Institut, 2017.

¹⁴ Ehhez egyrészt túl rövid volt a tesztidőszak, túl kicsi a projekttel érintett terület, és a vizsgált bűncselekmény számának természetes ingadozása miatt sem lehetett a projektidőszak adatait a korábbi időszak adataival összehasonlítva egyértelmű következtetéseket levonni. A meglévő pozitív eredmények viszont ahhoz elegendőek voltak, hogy az illetékes rendőri vezetők érdeemesnek tartják a projektet a folytatásra és a prediktív rendészeti módszert a további gyakorlati alkalmazásra.

¹⁵ Dominik Gerstner: Predictive policing in the context of residential burglary. An empirical illustration on the basis of a pilot project in Baden-Württemberg, Germany. *European Journal for Security Research*, 3. (2018), 2. 126, 134–135.

Irodalomjegyzék

- Amemiya, Mamoru – Tomoki Nakaya – Takahito Shimada: Near-repeat victimization of sex crimes and threat incidents against women and girls in Tokyo, Japan. *Crime Science*, 9. (2020), 1. 1–6. Online: <https://doi.org/10.1186/s40163-020-00114-9>
- Bernasco, Wim: Them again? Same-offender involvement in repeat and near repeat burglaries. *European Journal of Criminology*, 5. (2008), 4. 411–431. Online: <https://doi.org/10.1177/1477370808095124>
- Bowers, Kate J. – Shane D. Johnson: Who commits near repeats? A test of the boost explanation. *Western Criminology Review*, 5. (2004), 3. 12–24.
- Egbert, Simon – Susanne Krasmann: *Predictive Policing. Eine ethnographische Studie neuer Technologien zur Vorhersage von Straftaten und ihre Folgen für die polizeiliche Praxis. Projektabschlussbericht*. Hamburg, Universität Hamburg, 2019.
- Gerstner, Dominik: *Predictive Policing als Instrument zur Prävention von Wohnungseinbruchdiebstahl. Evaluationsergebnisse zum Baden-Württembergischen Pilotprojekt P4*. Freiburg am Breisgau, Max-Planck-Institut, 2017.
- Gerstner, Dominik: Predictive policing in the context of residential burglary. An empirical illustration on the basis of a pilot project in Baden-Württemberg, Germany. *European Journal for Security Research*, 3. (2018), 2. 115–138. Online: <https://doi.org/10.1007/s41125-018-0033-0>
- Knox, E. G. – M. S. Bartlett: The detection of space-time interactions. *Journal of the Royal Statistical Society, Series C (Applied Statistics)*, 13. (1964), 1. 25–30.
- Mészáros Bence: Prediktív szoftverek és rendészeti kutatások német nyelvterületen. In Ruzsonyi Péter (szerk.): *Közbiztonság*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. 2040–2053.
- Townsley, Michael – Ross Homel – Janet Chaseling: Infectious burglaries. A test of the near repeat hypothesis. *The British Journal of Criminology*, 43. (2003), 3. 615–633. Online: <https://doi.org/10.1093/bjc/43.3.615>

Kiadja a Nemzeti Közszerkölátati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó.
A kiadásért felel: Koltay András, rektor
Szerkhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

Felelős szerkesztő: Kilián Zsolt
Olvasószerkesztők: Bujdosó Hajnalka, György László,
Resofszki Ágnes, Szabó Ilse, Szarvas Melinda
Tördelőszerkesztő: Kilián Zsolt
Korrektorok: Bujdosó Hajnalka, György László,
Kalcics Ildikó, Resofszki Ágnes, Szarvas Melinda
Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

ISBN 978-963-531-507-9 (nyomtatott)
ISBN 978-963-531-509-3 (ePDF)
ISBN 978-963-531-508-6 (ePub)

